

و نام خدا

مهار توره، رشد تولید

روسای دانشگاه‌های علوم پزشکی

درباره: آغاز به کار سامانه آموزش و آزمون اخلاق پژوهش (آوا)

با سلام و احترام

به استحضار می‌رساند که در راستای اجرای قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی و همچنین توانمندسازی پژوهشگران، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) سامانه آموزش و آزمون اخلاق پژوهش (آوا) را در نشانی ava.irandoc.ac.ir همزمان با پنجاه و نهمین اجلاس معاونان پژوهش و فناوری دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری سراسر کشور و با حضور آقای دکتر محمدعلی زلفی گل، وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری، روز دوشنبه دوم بهمن ماه ۱۴۰۲، در دانشگاه تهران رونمایی کرد.

این سامانه با ارائه بسته‌های آموزشی کاربردی، کوتاه و متن‌محور، دانشی پایه و مفید را از مهم‌ترین چالش‌های اخلاق پژوهش که برای اجتناب از بدرفتاری‌های پژوهشی ضروری هستند، در اختیار کاربر قرار داده، و سپس از طریق آزمونی هدفمند، دانش کاربر در این زمینه را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پژوهشگرانی که مایل به انجام هر نوع فعالیت پژوهشی از جمله پایان‌نامه / رساله، مقاله و کتاب و انتشار آن هستند، به گذراندن آزمون دوره‌محور این سامانه تشویق می‌شوند.

فلسفه وجودی این سامانه مبتنی بر این است که بسیاری از بدرفتاری‌ها یا ناشی از عدم آگاهی پژوهشگران، به ویژه دانشجویان، با اخلاق پژوهش و چالش‌های اصلی آن است، و یا ناشی از عدم حساسیت اخلاقی کافی آنها. بنابراین سامانه آوا از طریق سازوکاری آموزشی و ارزیابانه خاص، در صدد تامین این هدف ارزشمند است که دانش پایه اخلاق پژوهش را در اختیار کاربران قرار دهد، و سپس از طریق آزمون و اعطای گواهی آشنایی با اخلاق پژوهش، کاربران را متعهد کند که به بدرفتاری پژوهشی مبادرت نکنند و به این صورت حساسیت اخلاقی آنها را بالا برد. با تامین این هدف، شمار بدرفتاری‌های پژوهشی در عمل کاهش خواهد یافت.

در سامانه آوا هر بسته آموزشی، دارای چهار بخش است: ۱. توضیحی در مورد چستی چالش مورد نظر (مانند سرقت ادبی، رضایت آگاهانه، و غیره)؛ ۲. بحثی درباره جوانب اخلاقی آن چالش؛ ۳. ارائه چند مورد تاریخی برای فهم بهتر چالش و ارتباط دادن آن با واقعیت‌های دانشگاهی و پژوهشی؛ و ۴. معرفی چند منبع مهم برای مطالعه بیشتر.

بر پایه محتوای هر بسته، مجموعه پرسش‌هایی برای آزمون طراحی شده، و در کل خزانه‌ای از پرسش‌های گوناگون آماده شده است. سامانه در هر آزمون به شکل تصادفی ۲۰ پرسش را از همه بسته‌های آموزشی به هر کاربر اختصاص می‌دهد. افرادی که با اخلاق پژوهش آشنا هستند و فقط مایل به دریافت گواهی اخلاق پژوهش‌اند، می‌توانند بدون رجوع به بخش آموزش به پرسش‌های طراحی شده پاسخ دهند.

در طراحی بسته‌ها و خزانه پرسش‌ها از منابع متنوعی بهره برده شده است. بسته‌ها و پرسش‌ها پس از آماده‌سازی اولیه، مورد بررسی گروهی از متخصصان حوزه اخلاق پژوهش قرار گرفته‌اند و در نهایت در شکل کنونی ارائه شده‌اند. با این حال با توجه به پویا بودن حوزه اخلاق پژوهش، بسته‌ها و پرسش‌ها در بازه‌های زمانی مشخصی به‌روزرسانی خواهند شد.

بنابراین خواهشمند است، این سامانه به صورت هدفمند و جدی به پژوهشگران و دانشجویان آن دانشگاه معرفی شود تا بتوانند از خدمات آن بهره‌برداری نمایند.

با آرزوی توفیق الهی

محمد حسن زاده

رئیس پژوهشگاه